

Nro 47.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Decembernek 9-dik napján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környüállások.

Hollándiának védelmezése véget, a' mint Gr. Clerfayt hadi Tármaster írja Nov. 17-ikén Mehrheimi fő kvártélyából, 30000 embert küldött B. Alvintzy hadi Tármaster vezérése alatt, a' Yorki herczeghez, olly hagyással, hogy a' hol szükségesnek lenni láttatik, oda fordítsa azokat. Egy más, de kisebb corpussal, a' Hassiai házhoz tartozó Lahni, vagy Lohni hertzogségbe parantolta Gr. Kinsky hadi tármasterert mársirozni, a' ki oda érkezvén, Dec. 1. és 2 ik napjain, olly formán szállott téli cantoniruangba, hogy, ha valamiképen Moguntziának környékén, erőszakosan

által akarna a' Rénuson jönni az ellenség, leg ot-
tan segítségére lehessen ottan vigyázó seregeink-
nek.

Gr. *Wallis* hadi Tármeister azt írja a' Fels.
udvari hadi Kancelláriának *Nov. 21 ikén Alessan-*
driából, hogy *Ferdinánd* fő hertzegnek, Austriai
Lombárdia kapitányának az Olasz országi Ts. K.
ármádia fő kormányozójának parantsolattyára
téli kvártélyba kezdette immár az ott lévő sere-
geket küldeni, és hogy azon 600 Frantziákon ki-
vül, a' kik leg közelebbi jelentése szerént *Oneg-*
liába mársiroztak, többek nem láttattak, és a'
mint a' tábori kémek nékie hirül vitték, nem is
fognak mostanában oda menni.

A' Pedemontziumban táborozó Ts. K. segítő
seregeknek vezére, *Colli F. M. Lajtinánt* tett je-
lentése szerént, mintegy 2000 főből álló Fr. se-
reg gyült öszve a' *Tanarói* völgyben, holott egy-
néhány helységet fel dűlván, ismét előbbi tanya-
jába, *Riviera di Ponentebe* vonta magát.

A' miket a' Német Birodalombeli közönséges
levelek a' jelenvaló hadakozásnak környülállasai-
ról irnak, azokat is közleni kívánnyuk Erd. ol-
vasóinkal. — A' Westfáliai kerületből, nevezet-
tessen pedig *Emsből* azt a' hirt vettük, hogy *Bin-*
gen mellett, által akartak a' Frantziák a' Rénu-
son jönni, melly végre egynéhány ágyúkra való
battériát hanyattak a' nevezett folyó vizre vette-
tendő hidnak fedezésére; hanem ök is észre vé-
vén azt, hogy fel tett tzellyokat észre vették, és
eleve jó rendeléseket tettek legyen a' mieink,
félbe szakoztották munkáikat.

Siegburgból ezeket írják *Nov. 22. ikén*: Gróf
Clerfayt Limburgba akarta fő kvártélyát által
vinni, hanem ismét ellenkező parantsolatot vett,
és még most *Mehrheimből* ki nem mozdul, melly-
re a' Frantziáknak *Wéselnél* való mozdulásaik és
készületjeik adtanak alkalmatosságot. Azomban,
a' mint a' Bétsi diarium is meg erősítette, egyné-

hány ezerből álló apróbb corpusok marsiroztak *Mühlhejmba*, *Düsseldorfba*, és *Wéselbe*, mivel itten is által akarnak a' Frantziák a' *Rénuson* költözni, és valamint Hollandiában, úgy Nemet országban is több több előmeneteleket tenni. — Mások ismét olly vélekedésben vagynak, hogy ezen készületeik, és mozgásaik által, más fontosabb fel tételeket akarják el titkolni, a' melly meg is égyez a' Frantzia fortélyossággal. — Azon tsatában, melly *Nov. 9. ikén Wésel* mellett történt, két részről mintegy 500 ember veztette el életét.

Egy Monasteriumi levélből azt olvassuk, hogy a' sz. András erősségét (Fort St. Andre) ismét meg támadták a' Frantziák, mellynek erőszakos el vétetésen azért igyekeztek leg inkább, mivel ez által nagyon meg könnyíthették volna a' *Waal* vizén való által meneteleket; hanem most sem szolgált nékik a' szerentse. — Hogyha hitelt lehet a' Frantzia desertoroknak adni, azon iparkodnak a' patrióta seregek, hogy *Wéselt* is körmökre kerithessék.

Grattli Frantzia Generál azt kívánta a' *Wéseli* Prussus commendánstól, hogy a' *Rénus* szigetében készitetett erősségek rontassanak el, más-ként nem tarthattya azon szigetet neutralisnak, mellyre amaz azt válaszolta, hogy ő a' királynak világos parantsolattya nélkül azt nem mivelheti.

A' *Nov. 14. ik* napján költ *Thieli* levelek (Thiel Geldriában, a' *Waal* vize mellett fekvő erősség és váras) azt beszélik, hogy az előtt való éjjel 263 ágyú golyóbist, és haubitza gránatot hánytanak abba bé az ostromló Frantziák, mellyeknek tüze által igen sok házak és épületek lerontattak, és meg károsítottak, holott 6000 Anglus fekszik őrizetben. —

Egy, *Nov. 19. ikén* költ *Wéseli* levélből ezeket olvassuk: Tegnap előtt érkezett, *ügymond*, ide B. *Alvintzy* Ts. K. hadi Tármaster, *Werneke* F. M. Lajtinánt, és egynéhány fő rangú Ks. K.

hadi tisztekkel együtt, és itten való rövid mulatások után, tovább folytatták útjokat. — Naponként számos eleséges és munitiószekerek mennek itten által. — Csak nem minden nap próbát tesznek a' Frantziák a' *Waal* vizén való áltai menetel véget, hanem a' szövetséges seregek sem mulatnak el semmit is, a' mi által akadályoztathassak amazoknak szándékjokat; de bator szolgálna is e' részben nékik a' szerezte, igen keveset nyernének az által, mivel ekként egy erős éltető állattal, t. i. a' vízzel kellene nékik küszködniük. — A' *Yorki* hertzegnek mostani főkvártélyja az *Utrechti* tartománynak fővárosában *Utrechtben* vagyon — *Bergen-op-Zoomot* és *Gertruidenberget* keményen ostromolják a' patrióta seregek.

Mind *Moguntzia*, mind *Manheim* körül erősen készitik magokat a' Frantziák az ostromlás-hoz, és ottan ottan sűrűen repitik az ágyúgolyóbisokat a' nevezett városak felé. Hanem a' mi seregeink sem veszteglenek, azok is gyakorta tüzelnek a' Frantzia sántz ásókra. — *Hohenlohe* örökös hertzeg és Prussus Generál Lajtinánt, a' ki nem régiben, a' kormánya alatt lévő Prussus seregekkel Lengyel országba marsirozni parantsolatott, és már által is ment egynéhány státiókon, mingyárt *Warsóviának* Oroszok által lett elvétetése után, ellenkező parantsolatot vett a' királytól, és már közelit is *Moguntziához*. — Ez a' változás hosszas tanátskozásra való alkalmatosságot szolgáltatott a' Rénusi armadiáknál lévő Austriai és Prussiai Generálitásnak, és már most több reménységek vagyon, mint volt ennekelötte *Moguntziának* és *Manheimnak* megtartásához.

Frigyes Belgyiom.

Leydából ekként írnak *Nov. 20-ikán*: *Nimwégennek* Frantzia kézre lettjutásától fogva, semmi emékezes dolog nem történt a' két armádia közt, de abból még sem lehet azt a' következtést

tsinálni, hogy fegyver szűnés legyen köztök. — Meg lehet, hogy a' *Nimwégenben* lévő Frantzia és a' *Lenti* Hollandus Generálok abban egymás közt meg égyeztenek, hogy egymás ellen ne ágyúzanak szükségtelenül, sőt azt igirni mondatnak a' Frantziák, hogy ők ezen tsendes idővel vissza nem fognak élni. — Némellyek úgy vélekednek, hogy ezen nyugodalomra két *Hágába* ment Frantzia biztosok adtanak legyen alkalmatosságot, a' kik olly véggel küldettenek oda, hogy a' Belga Karokkal és Rendeikkel tractáallyanak a' békességről. — De e' tsak gyanúság, nem pedig valóság, mivel a' Párisi levelekből tellyességgel nem olvassuk, hogy a' Convent békességet ízerző követeket küldött volna Hollandiába; ellenben tudjuk azt bizonyossan, hogy a' helytartó Fejedelem gyakorta conferentiát tart a' *Hágai* kórmány székkal Geldriázak és Utrechtnek védelmezése eránt.

Berg op Zoomból következő tudósítás küldetett *Nov. 12* ikén: Itten, úgymond, minde- nek nagy nyughatatlanságban, és félelem közt vóltanak, az a' kedvetlen hirjövén hozzánk, hogy egy Frantzia corpus várasunk és *Hogerheiden* közt telepedett vólna le. A' dolognak végére akarván menni, és egyfersmind hátrább üzni az ellenséget, egynéhány 100 gyalogság és lovasság küldetett ki. Ezek allig értek *Rahbergen* túl, mikor immár egynéhány Frantzia dragouyosok mutat- tak magokat, többek is érkeztek utánok, és az erdőben el rejtezett vadász katonáik erőssen tü- zeltek vitézeinkre. Ilyenképen egymás üstökébe kapván a' két fél, kéntelenek vóltak a' mi sere- geink a' nagyobb erőnek engedni, 's magokat hátrább húzni. — Gyalogjaink között, a' kik lo- vasainkat nyomba nem követhettek, nem keve- set emésztt meg a' Frantzia kard. — Ezen még inkább meg indúltak a' várasbeliek, a' ki tsak arra való vólt, mind fegyvert fogott, és a' vár- nak bastyáiról erőssen repitettek a' Frantziákra az ágyú golyóbisok. Mennyi veszteségek lett lé-

gyen nékiek, nem tudatik, de azt távolyról is látni lehetett, hogy 5 szekér sebeseket vittek el magokkal. A' mi részünkről el hüllottaknak, sebbe esteknek, és el tevélyedtenek számok 40 re megyen — 2000 főből állott a' Frantziáság, 's négy tábori ágyú vólt velek. — Tegnap egy Frantzia trombitás levelet hozott a' vár commendánsának, mellynek foglalattyaról semmi bizonyost nem értettünk.

Brédából is ilyen levelet olvasunk: A' Frantziák hol ide jönnek, hol el mennek innen, és mindennap ki járnak portázni, de semmihez nem fognak. Mi még most is szüntelen készítettyük a' batteriákat. A' város környékére ki botsáttatott viz igen magas, úgy annyira hogy már minden utakat bé borított, és senki nem járhat gyalog.

A' mióta a' Frantziák Austriai Belgiomot el lepték, és mind bellyebb bellyebb nyomúttak Hollandia felé; azóltatól fogva gyakorta halljuk és olvassuk, hogy az ellenség előmenetelének megátolására, tsak nem minden nevezetes váraiknak környékeit vízzel borították bé a' Belgák. Sokan meg nem foghatták miként lehessen ezt végbe vinni, kivált a' hol hegyek, és völgyek találtnak. — Tartjuk meg, hogy a' frigyos tartományoknak nagyobb része tavakkal és homok halomokkal vagyon bé fedetve, sőt némelly tartományaik, mint p. o. *Hollandia*, *Zelándia* és *Frislándia* földjénél magasabb a' tenger, melly hogy ki ne önthessen, 's el ne borithassa a' száraz földet, magas és erős töltésekkel vagyon körül vétetve. Ennekfelette a' tó vizeknek a' föld színéről való le vétetésére igen számos sántzok és tsatornak vagynak készittetve, a' mellyekben lévő vizet szél malmok hajtyák ki a' tókból, és a' cata-ractaknak, az az, emeltső kapuknak segítségek által hajtattatnak más tsatornákba, 's végtére ezekből a' tengerbe. Nagy hegyeket tellyességgel nem lehet ott keresni, és a' mellyek, *Rheenen*, *Amersvoort* és *Utrecht* közt találtnak is, nem

hegyeknek, hanem csak halmoknak és domboknak lehet azokat nevezni. — A' vízi tsatornák körül épített kertek, szántó földek, fű teraszok és mulató házak igen szép tekintetet szolgáltatnak a' vizsgáló szemeknek. — Mikor háborúja vagyon a' Hollándiai respublikának, és nincsen elegendő ereje az ellenségnek vissza verésére, akkor, de csak az utolsó szükségben, bé záratnak az emeltsős kapuk, a' tenger mellett lévő töltések is imitt amott ki nyittatnak, és így mind a' tókból tsatornába vitetett vizek, mind a' tenger vizei által igen könnyű Hollándiának földjét beborítani.

Fridrik Hessen-Casseli hertzeg Mastrichtnak vólt kórmányozója, *Hágába* menvén, nagy tisztelettel fogadtatott a' Karok és Rendek által, és épen nem neki, hanem a' bal szerentsének tulajdonítatik azon fontos várnak elvesztése. Eléggé meg mutatta ő ennekelőtte elztendővel, a' mielőtt t. i. *Mastrichtot* ostromiották a' Frantziák, hogy ő nem alávaló katona, és fundamentomosan érte a' fortificatióknak, és a' várak védelmezésének mesterségét. — A' *Venlooi* commendánst *Pfister* Generál Májort is, a' ki t. i. azon erősseget által adni kéntelenitetett a' Frantziáknak, ártatlannak találta és szabadon bocsátotta a' Sztátosok.

Olasz Ország.

Turinból iratik Nov. 19. és 22. ik napjain, hogy a' király nagyon beteg vólt, és sokan kételkedtek fel gyógyulásán, hanem csak ugyan addig futtak fáradtak a' körülötte lévő orvosok, hogy megszabadították ő Felségét, az úgy nevezett rheumaticus hidegleléstől, melly a' közép idejű embereket gyakorta szokta kínozni, a' meg élemedteket pedig a' koporsóba zárni. Azok a' királyi hertzegek is, a' kik a' Sardiniai armadiánál múltak, értékre esvén a' királynak nyavalyája, vizitálására mentek *Turinba*.

A' *Livornói* ki kötő helybe, *Nov. 13-ikán* ment *Anglus* hajók bizonyosnak lenni mondották, hogy *Toulonban* nemcsak el készült legyen a' *Frantzia* flotta, hanem hogy ki is repült már a' nagy tengerre, de hová mennyen, hová nem, még eddig senki ki nem tanú hatta.

Nápolyban nagy készülétek tétetnek a' tengeren, ne hogy véletlenül meg támadják az országot a' *Frantziák* — a' tenger partyan számos *battériák* készitettek, és sűrűen meg rakattak ágyúkkal, 's 140 *bombardirozó* hajóknál több van oly állapotban, hogy akármelly szempillantásban szembe szállhassanak az ellenséggel.

Spanyól Ország.

Madridből illyetén foglalatú levelet vettünk. Itten is az a' hir repdes, hogy a' király fegyver szünést és békességet akar szerezni a' *Frantziák* kal. Ellenben a' kik közelebről esmérik hertzeg *Alcudia* Status ministert, másképen gondolkoznak e' tárgy feől. Ő szüntelen azt sugallya a' király füleibe, hogy minden erejét fordittsa az ellenség ellen. — Mely felettébb bosszónkodjai *XVI Lajos*, *Mária Antonia*, és *Ersebeth* hertzeg asszony méltatlan halál okért a' *Frantzia* nemzetre, tsak ez egyből is ki tettik, hogy az ő tanátslására minden rangú, és állapotú *Frantziának* ki kellett *Spanyól* országból menni, akár ott született legyen az, akár nem.

A' hadakozásnak kezdetétől fogva 186326 flinta adattatott ki a' *Madritti* fegyveres tárból, melyek között 96901 a' fegyvert fogható föld népe közt osztattatott ki. — A' *Navarra* országát védelmező *Spanyól* ármádia fő kormányozója *Cucontia* Generál, múlt hónapban 200 ember veszteséggel vérettetett vissza a' *Frantziák* által. — Közel vagyon *Navarrának* fő és erős várasa *Pampelóna* az ellenség markába való eséshez. — Ellenben *Kataloniában* és *Arragoniában* több sze-

rentsét reménylhetnek a' Spanyol seregek. — Mind Grof *de la Union*, mind más nevezetesebb Generálók *Madridba* várattatnak, holott titkos tanácsfog a' jövő elztendőbeli hadakozásnak folytatásáról tartattatni. — *Bellegardenek* el vezetésétől fogva számos recrutákkal izaporitatott a' *Katalóniában* táborozó ármádia. Minthogy Gr. *de la Union* meg nem tartotta a' *Colliourei* capitulatiót, azt végzette a' Párisi Convent, hogy ennekutánna egy Spanyolnak se adattasson pardon; azonban még is mostan a' *Bellegardeben* el fogattatott Spanyolokkal igen baratságossan bánnak, és legkevesebb sereimekre is nintsenek.

Frantzia Ország.

A' mint már ennelötte említettük, 12 ezer embert öletett meg *Carriere Nantesben*, ebben a' nevezetes városban, a' mellyben, a' *IV. Henrik* király által hozatott kegyelmes végezésnek, a' múlt században lett el töröltetése sok emberi vérontásra való alkalmatosságot szolgáztatott. *Carriere* egy volt azok közül, az emberi érzekenység nélkülváló Jakobinusok közül, a' kik, nem emberhez, hanem fene állathoz illő kegyetlenségek által örökké való motsokkal borították bé a' Frantzia nemzetet; a' kik nem a' köz, hanem magok hasznokra tekintvén, mint a' légygyel úgy bántak felebarát társaikkal, 's ezeknek halmaikon akarták világi mulandó boldogságoknak bálványát fel építeni. — Annakokáért, hogy meg bizonyíthassa a' mostani mérseklett indulatú Convent, hogy nem a' nemzeti képviselők, hanem a' Jakobinusok lettenek legyen a' Fr. országban eddig végbe ment tragoe-diaknak, és guillotiniroztatásnak okai, mind *Carriert* önnön magát, mind az ő kegyetlen társait és agenseit a' *Criminale Forumnak* adatta által. Elégge igyekeztek a' Jakobinusok, mint titkon, mind nyilván, hogy kedves tzimborás társokat ki menthessék a' veszedelemből, de semmit nem

használhattak. — Múlt hólnapnak 12 ikén, esteli 6 órakor sokan közülök, és az előbbi revolúciós Commissiónak tagjai közül a' közönséges piatzokra, nevezetessen az úgy nevezett *Palays Royal*, és *Thuillier* előtt lévő tágas helyekre gyülekezvén fel, mind szóval, mind igiretekkel a' Convent ellen akarták a' népet fel ingerleni. — Imitt amott hangzott is ez a' szó: *Éllyenek a' Jakobinusok*, de sokkal több helyen hallatott ez: *Éllyen a' Convent*; annakutánna, a' Nemzeti képviselők által hozattatott végzés ellen, szokott öszvegyülléseknek helyére mentek, hová nagy sokaság követte őket, a' kik leg elsőben is arról tusakodtanak egymás közt, el szedjek e' a' Jakobinusoknak fegyvereiket, minekelötte arra engedelmet kértenek volna a' Conventől, vagy magoktól mivellyek azt? Többré csak nem mindnyájan, az elsőbben állapadtanak meg, és így ifjú vén, tsonka béna, ferfi asszony, hajadon, mind egy formán, bé rohantak a' Jakobinusok klúbjába, 's ekként kiáltoztanak: *Vesszenek el a' Jakobinusok! vesszen el Carriere! vesszenek el a' vízbe fójtók, ördög hordja pokolba a' guillotine vitézeit! éllyen a' szabadság! az igazság! éllyen a' nemzet! éllyenek annak képviselői!* Néhány tsendességet szerető patrioták, minden ékesen szólassal bíró tehetségeket arra fordították, hogy le tsendesítsék a' fel indúlt sokaságot, de semmire sem mehettek, és ha idejekorán oda nem mentek volna a' város katonái, vagy inkább a' fegyveres polgárok, talán mind széllyel tépték volna a' Jakobinusokat, annyira fel gerjedt ellenek való haragjok. Azomban egész éjfélig meg nem szünt a' nagy kiáltozás. Reggeli 3 óra tájban, négy commissariusokat küldött a' Convent a' Jakobinusok klúbjába, a' kik ki üzték őket onnan, le petsételték írásaikat, be zárlották ajtaikat, 's által adták a' kútsokat a' köz jóra és bátorságra ügyelő commissióknak.

Illyetén tragicus vége leve egy olly Társaságuk, a' melly igen nagy szolgálatoakat tett ugyan

a' Frantzia revolutiónak, de a' melly annakutánna fel fuvalkodván a' nép előtt való tekéntetében, és el foglaltatván a' fősvénységnek lelke által, szörnyü kégyetlenséget vitt végbe a' maga tulajdon hazafiai ellen, és éppen ez által tette magát a' nemzet előtt gyűlölségesse, egész Európa szemei előtt pedig útálatossá.

Nov. 12 ikén ekként hízeltkedett *Carnot* a' *Conventnek*: Az északi ármádia, *úgymond*, *Nimwégent*, és a' *Schenkensántzi* erősséget el foglalta. — *Nielli* *Contreadmirálnak* divisiója egy 74 ágyús hajót el vett az Anglusoktól. — 33 kereskedő hajóikat rész szerént el rablotta, rész szerént pedig el süllyesztette. — *Nimwégenben* 80 ágyúkat találtak győzödelmes vitézeink. — Egy adjutáns 36 zászlót mutatott bé a' *Conventnek*, mellyek közül 31 a' *Mastrichti* katonai őrizettől vétetett el, holott, ugyan *Carnot* jelentése szerént, 352 ágyút, 3800 mázsa puska port, és 14000 flintát, a' hadi rabságba esett őrizetnek fegyverén kívül, nyerte nek a' diadalmasak.

Illyetén mosolygó szerentseik közt is szív szakadva várják a' békesség arany napjának fel derülését, melly a' revolutiónak kezdetétől fogva, szüntelen sűrű homályban bolyongott. A' szüléssel magzattyaiknak fegyver által való veztegettetések, a' polgárokkal a' külömbkülömbféle szin alatt ki fatsartatott adó, a' kalmárokkal szokott kereskedések útjának bé záróltatása, a' mester emberekkel kézi mesterségeknak haldokló állapotattya, a' föld mivesekkel a' requisitió és maximum, az az, terméseiknek közönséges szükségre való meg határozatása, és szabott árra, meg únatta a' hofzas hadakozásnak terhét. — A' falusiak töbnire vagy egészlen el mulattyak földjeiknek mívelését, vagy tsak immel ámmal folytattyak szokott mesterségeket, alább való árra szorítván azoknak el adatását a' maximum, mint a' mennyiben magoknak került. Ambár a' múlt nyáron nagy bövség lett légyen is országokban, még

is nagyon félnek a' lakosok a' kenyérnek szükségétől, ez az oka, hogy nem régiben fel emelte a' Convent a' *maximumnak* az árrát, a' mit 1790-ik elzrendőben 15 livrán meg lehetett vásárolni, most 25 livrán sem lehet meg kapni. — A' fabrikák és manufacturák is meg lehetősen érzik a' hosszas hadakozásnak terhét, és tellyességgel nem szolgáltathatnak csak annyi vásznat, posztót, bőrt is, a' mennyi a' Fr. ármádiáknak szükségére kívántatik, innen vagy on, hogy valahová bé nyomúlhatnak a' Frantziák, mindenütt requisitió alá vetik azon tikkelyeket, 's papiros pénzel fizetnek érte. Mivel *Roberspiere* gonosz országglásától fogva, sem szóval, sem irással nem szabad a' békességről emlékezni, a' közönséges játék néző helyeken, e' szó helyett: *Paix-la*, az az, *tsendesség*, ezt szokták a' jelenvalók kiáltozni *la-paix*, az az, *békesség legyen*. — A' Moguntzai Érsek és V. Fejedelemnek békességes kívánsága, és a' Regensburgi közönséges gyűlésben lett maga ki nyilatkoztatása rendkívül kedves érzékenységet indított a' Párisiakban, és úgy tapasztaltatott, hogy a' köz jóra ügyelő Commissió, a' Conventnek meg égyezésével, két biztosokat küldött maga tagjai közül *Badenbe*, valamelly titkos követséggel, holott vagy on *Barthelemy*, a' Fr. Respublicának Helvetusokhoz küldött követje is. Néhány közönséges levelekből is olvassuk, hogy a' nevezett városba Austriai és Prussiai miniszterek is mentenek volna; de mi végre, e' még most sűrű homályban vagy on a' politicusoknak szemek előtt. Hanem azt is beszélik azon közönséges levelek, hogy a' Frantziák nem közönséges, hanem csak magános békességet akarnak némelly szövetséges fejedelmekkel tsinálni, az Anglusok ellen pedig tovább is folytatni a' hadakozást, mellyet az is erőssíteni láttatik, hogy a' jelenvaló hadakozás alatt még nem készültek olly szorgalmatossan a' tengeri hadakozásra, mint most, a' *Bresti*, *Rocheforti*, és *Cherbourgi* ki kötő helyekben.

Hogy egyéb Frantzia dolgokat most elhalgassunk, jegyezzük meg ez égyet, hogv azt a' napot, mellyen a' köz bátorságra ügyelő Commissiónak Jakobinusok ellen tett rendeléseit, és tselekedeteit jóvá hagyta a' Convent, meg inneplették a' Párisiak, sokan házaikat meg világosították, mások vendégeskedtek, muzsikáltak, és tántzoltak, 's több e' felé jelek által nyilatkoztatták ki a' Jakobinusok meg bukásokon való örömeiket.

*A' múlt póstán felbe szakadott Lengyel országi
Történetek historiájának folytatása.*

De ha tsak ugyan le nem akarná a' Lengyel katonaság fegyverét rakni, költözzön ki a' városból, hiszen majd meg válik, miként menekedhetik ki a' győzödelmes Orosz seregeknek markaik közül. — Azonközben, minden *Warsóviában* lévő Lengyel truppokkal égyütt az onnan való ki költözésre készítette magát *Nov. 5-ikén* a' N. Tanátsnak előülője *Wawrzeski*, és a' királyt is ki akarta magával vinni. Ez az ő feltétele értesére esven a' lakosoknak, leg ottan a' vár piatzára, és a' közelebb lévő útzákra gyüllöttek, és a' Magistratus égyenesen meg izente *Wawrzeskinek*, hogy ő magának ugyan meg fogják a' városból való ki költözést engedni, ellenben készek akarmit inkább mivelni, mint a' királyt magok közül ki bocsátani. — *Nov. 6-ikán* dél előtt 10 órakor, a' N. Tanátsal égyütt a' Királyhoz ment *Wawrzeski*, és minden jussait által adván a' fejedelemnek, azon esedezett előtte, hogy mivel már ő nékiek tehetségeiben nem vólna, venné magára a' Nemzet ügyét, 's szorgalmatoskodna annak boldogságáért. —

Értesére esvén *Gr. Suwarownak* ezen környüllállások, mingyárt következett napon il yetén foglalatú levelet irt a' Lengyel királynak: Mivel már azon vég, a' melly az Orosz seregeknek ide való

jövedeleket okozta, el érettetett, és a' constitutió-
nalis hatalom ismét által adattatott a' királynak,
nekie kötelességében áll *Nov. 9* ikén a' királynak
bátorsága véget, *Warsóviába* bé marsirozni. —
Úgy is történt a' dolog, a' midőn eleibe menvén
a' város polgári előjárói, mingyárt a' kapunál
kezébe adták a' város kúlsait, mellyeket a' győ-
zödelmi koszorúval fel ékesitetett héros az égfelé
fel emelvén, hálakat adott a' Teremtőnek, hogy
magát *Warsóviat*, nem olly drágán kellett ne-
kie meg vásárolni, mint annak külső városát *Prá-
gát*. A' néző sokaság seregestől ment eleibe, és
belső meg indulással köszönte nékie hozzájuk mu-
tatott, de meg nem érdemlett kegyességét. Nagy
meg illetődéssel vette az *Ismaeli* győzöde meskedő
vezér (ő vette meg a' múlt Török háborúban Bul-
gáriának nevezetes, és erős városát, *Ismáelt*) a'
lakosoknak hozzája mutatott szives hajlandóságát,
és akkor is meg igrte, hogy az el multakról el-
felejtkezik, és mind személlyeikre, mind javaik-
ra nézve tökéletes bátorságba fogja őket hely-
hezteni.

Kilentz ezer főből álló Lengyel sereg, *Hen-
drovitz* Generál vezérlése alatt, le rakta a' fegy-
verét, a' kiket, tsupán parolájokra, minden re-
versalis vétel nélkül honnyaikba botsátott. —
Egynéhány ezeren ellenben, nem engedelmesked-
vén a' jó tanátsnak, *Dombrowski* kórmánya alatt,
tovább is az ellent állásra határozták meg ma-
gokat, és *Kolontay* Kancelláriussal, és 5 ágyúval
együtt oda hagyták *Warsóviát*. Ekkor is azt
mondotta Gr. *Suwarow*, hogy ezeknek nyakassá-
ga miatt nem kívánna a' várost szerentsétlenné
tenni, és hamuvá változtatni, lássák mennyenek
ők a' hová tettik, de bizonyossan Orosz horog-
ra akadnak. Valósággal úgy is történt a' dolog,
mivel utánnok küldetvén *Fersen* Generál, *Nidda*
környékén, egy felől ő, másfelől pedig a' Prus-
sus seregek, olly szoros helyre szoritották őket,
a' honnan tellyességgel ki nem menekedhettek vól-

na bésületésen; azért is, töbnire mind el hányták fegyvereiket, széllyel ofzlottak, a' még ottan maradtak pedig, tár szekereiket, 's munitióikat meg gyújtották, ágyúikat rész lzerént a' föld alá ásták, rész lzerént pedig sütő lyukaikat bé lsegeztek, 's végiere egynéhány ezeren magokat a' gyözödelmeseknek fel adták. — Egy más, és 6000 emberből álló Lengyel corpus, a' mellyet *Ponyatowski* hertzeg vezérel vala, de *Warsóviának* el vétetése után, a' király parantsolattyára azt oda hagyta, *Klinkowström* Prussus Generál Májor által környül vétetvén, közülök 56 tisztet, és 3000 köz embert el fogott *Sochazew* környékén, a' többi pedig a' merre lehetett el futott.

Illyen vége leve a' Lengyel insurrectiónak, melly maga felöl méltán el mondhattya: *Veni, vidi, 's a' vici helyett, succubui.* — Ezen lzerentsétlen és rövid ideig tartott insurrectió alatt 20000 embernél több veszett el közzülök, a' fogságba esteknek száma sem kissebb, kik között *Kosciuskó Taddé* fő vezéren kívül, 8 Generálisok vóltanak — az el vesztett ágyúknak száma 161 darabra tétetik. *Kosciuskó, Sierakovsky, Kamensky,* és *Niemetzewits* Lengyel Generálok, és 4000 hadi foglyok, hat escadron lovasságnak és egy granatéros regementnek fedezése alatt, *Octobernek* közepén *Muszka* országba vitettek. A' tisztek illendő bésületben tartatnak, semmi bajt és alkalmatlanságot nem szenvednek, és oldal fegyvereiket is viselhetik.

Magyar Ország.

Sopron Sz., és K. Városában — Nyilas' 24 dikén.

Örömmel lehet itt szemlélni a' *Nád méz fábrica* épülésének lzerentsés kezdetit. Látom már tsalhatatlanúl, hogy sokaknak felöle el-tsüggedt és majd tsak nem ki-aludt reménységek, ujonnam

sokkal nagyobb erőben fel-ébred. T. Nagy György Urnak — úgy mint Directorának — hazafiúi buzgósága, sok fáradsága, és felséges Királyunk kegyes engedelme után. Istennek legyen hála! — már kivált a' főző konyha derekassan épül. De kár, hogy a' kegyetlen tél keménysége által meg akarja akadályoztatni: mindazonáltal már tavaszra el-kezdik a' főzést. Mennyi halznokat fog ez hajtani, mind *Sopronra*, mind egész országuokra nézve, ki nem mondhatni. De óh fájdalom a' T. Igazgatón kívül kevés hazafi van az említett Társaságban. — Már *Sopron*, ezen kívül két nevezetes Fábrikával ditsekedik, úgy mint *Hamuszir*, és *Spanyól viassz* készítőekkel. —

* * *

Azon Érd. olvasóimnak kedvéért, a' kik a' tudományoknak és szép mesterségeknek gyarapodását és előmenetelét szeretik, nevezetessen, a' kik újság leveleinkben gyakorta említett Frantzia Telegrafusnak alkotmányát látni ohajtották; kívántam azt le rajzoltatni, és annak magyarázattyával együtt kedveskedni az olvasó Publicumnak. A' mai postán a' rajzolatnyát küldöm meg, a' jövő postán pedig a' magyarázattyát fogom megküldeni.

D. D. S.